

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **J. H.**, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 2. 2015, č. j. 1472/15/5100-41451-711055, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. 10. 2015, č. j. 31 Af 33/2015 – 45,

t a k t o :

- I. Žádost žalobce o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- III. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Finanční úřad pro Královéhradecký kraj – územní pracoviště v Novém Bydžově (dále jen „správce daně“) zamítl rozhodnutím ze dne 29. 5. 2014, č. j. 1046149/14/2711-24400-603495 žalobcovu žádost o navrácení lhůty v předešlý stav. Žalobcovu odvolání poté žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím zamítl a napadené rozhodnutí správce daně potvrdil.

[2] Proti rozhodnutí o odvolání podal žalobce žalobu ke krajskému soudu. Ten mu v záhlaví označeným usnesením nepřiznal osvobození od soudního poplatku, zamítl jeho návrh na ustanovení advokáta a na přiznání odkladného účinku žaloby. Zároveň jej vyzval

k zaplacení soudního poplatku za žalobu a za podání návrhu na přiznání odkladného účinku.

[3] Žalobce totiž uvedl, že jeho majetek je obstaven nezákonnými exekucemi, které blíže nespecifikoval. Z jím sdělených informací lze zjistit jen to, že pobírá minimální mzdu, neuvedl ale, jaké překážky mu brání v získání lépe placené práce. Uvedl, že má vyživovací povinnost k dceři, soud však nezjistil, zda a v jaké výši na nezletilou přispívá její matka. Náklady na rehabilitaci a pořízení chodítka pocházely z roku 2011; *pro forma* faktura není dokladem o zaplacení. Z úřední činnosti je soudu známo, že žalobce J. H. vlastní rozsáhlý nemovitý majetek. Soud uzavřel, že z těchto důvodů nesplňuje podmínky pro přiznání osvobození od soudního poplatku.

[4] Tím, že žalobce nesplnil podmínky pro osvobození od soudního poplatku podle § 36 odst. 3 s. ř. s., nesplnil ani základní podmínku pro ustanovení advokáta podle § 35 odst. 8 s. ř. s. Nebylo proto třeba zabývat se tím, zda by ustanovení advokáta bylo nezbytné k ochraně jejich práv.

[5] Krajský soud zamítl návrh na přiznání odkladného účinku žaloby, neboť jej žalobce nijak neodůvodnil.

II. Kasační stížnost

[6] Žalobce (dále jen stěžovatel) podal proti usnesení krajského soudu kasační stížnost s návrhem na přiznání odkladného účinku podle § 107 s. ř. s., a požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů a osvobození od soudních poplatků. Namítl, že krajský soud vydal napadené usnesení bez jednání na základě domněnek a uměle vykonstruovaného skutkového a právního stavu, ke kterému se nemohl vyjádřit. Krajský soud mu tak upřel základní práva garantovaná Ústavou. Žalobu podal řádně, důvodně a včas. Prokázal krajskému soudu, že jeho žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení advokáta byla objektivně důvodná

[7] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Vzhledem ke specifické povaze napadeného usnesení Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem v řízení o předmětné kasační stížnosti. Neshledal důvod odchýlit se od konstantní judikatury, podle níž *„osvobození od soudních poplatků i právo na bezplatné zastoupení se váže k posouzení poměrů konkrétního žadatele. Nesplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků přitom vylučuje i právo na bezplatné zastoupení (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Za situace, kdy předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, by trvání jak na podmínce uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, tak i na podmínce povinného zastoupení, znamenalo jen další řetězení téhož problému, a vedlo by k popření cíle, jenž účastník podáním žádosti sledoval*

a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, zda účastník měl být od soudních poplatků osvobozen či nikoliv“ (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37, a ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 – 77). Soud proto posuzoval kasační stížnost, aniž by stěžovatel zaplatil soudní poplatek a aniž by byl v tomto řízení zastoupeni advokátem. Jakýkoliv jiný postup by byl v posuzované věci bezúčelný, formalistický, v rozporu se zásadou procesní ekonomie a nemohl by vést k ochraně práv stěžovatele.

[9] Přestože zastoupení advokátem není v tomto případě podmínkou řízení, Nejvyšší správní soud byl povinen zabývat se žádostí stěžovatele o ustanovení zástupce a hodnotit potřebu jeho zastoupení v řízení o kasační stížnosti. Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. je třeba pro ustanovení zástupce: splnit dvě podmínky: (1) navrhovatel naplňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a (2) ustanovení zástupce je nezbytné k ochraně jeho práv. Z výše uvedených důvodů se soud nezabýval splněním první podmínky, hodnotil však, zda je ustanovení zástupce nezbytné k ochraně práv stěžovatele. Dospěl k závěru, že tato podmínka nebyla v řešené věci naplněna. Kasační stížnost má v rámci daných možností předepsané náležitosti a lze z ní seznat, z jakého důvodu stěžovatel považuje napadené usnesení za nezákonné a čeho se domáhá. Předmětem posouzení je nadto otázka, zda stěžovatel v řízení před krajským soudem prokázal naplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků. Nejvyšší správní soud tedy dovodil, že v daném řízení není třeba stěžovateli nezbytně ustanovit zástupce k ochraně jeho práv, proto zamítl jeho žádost o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2014, č. j. 8 As 141/2014 – 23).

[10] Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[11] Kasační stížnost není důvodná.

[12] Kasační stížnost směřuje proti zákonnosti usnesení, kterým krajský soud nepřiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s., zamítl jeho žádost o ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s., nepřiznal žalobě odkladný účinek podle § 73 odst. 1 s. ř. s. a vyzval jej k úhradě soudního poplatku za žalobu a návrh na přiznání odkladného účinku. Podle stěžovatele krajský soud vydal napadené usnesení na základě domněnek a uměle vykonstruovaného skutkového a právního stavu.

[13] Dle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.

[14] Podle § 35 odst. 8 věty první s. ř. s. může předseda senátu navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát.

[15] Smyslem osvobození od soudních poplatků, jakož i oprávnění žádat o ustanovení zástupce na náklady státu, je ochrana účastníka proti negativním dopadům do jeho ústavně zaručených práv, v tomto případě do práva na soudní ochranu a na přístup k soudu zakotveným v čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2009, č. j. 8 As 20/2009 – 50, je soud povinen v každém jednotlivém případě vážit konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele. Účastníka lze osvobodit od soudních poplatků pouze tehdy, bude-li řádně osvědčeno, že pro jeho celkové poměry nelze setrvávat na povinnosti soudní poplatek uhradit.

[16] Bylo tedy na stěžovateli, aby soudu konkrétně popsal své majetkové poměry a doložil doklady dosvědčující jeho nemajetnost, resp. nízké příjmy. Pokud tak neučinil, nebylo povinností soudu zjišťovat jeho výdělkové a majetkové možnosti z úřední povinnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, č. 537/2005 Sb. NSS).

[17] Nejvyšší správní soud zjistil ze spisu krajského soudu, že stěžovatel nesdělil soudu žádné skutečnosti, které by vypovídaly o jeho majetkových poměrech. Krajský soud proto ve svém usnesení vycházel z informací, jež mu jsou známy ze spisu 31 Af 93/2012 (rozvedeny jsou v bodě 3 tohoto rozhodnutí). Stěžovatel tedy v řízení před krajským soudem věrohodně a úplně neprokázal svoji osobní, majetkovou a výdělkovou situaci a nedoložil, že nemá dostatečné prostředky k úhradě soudního poplatku. Krajský soud proto postupoval v souladu s § 36 odst. 3 s. ř. s., nepřiznal-li mu osvobození od soudních poplatků.

[18] Vzhledem k tomu, že stěžovatel nesplňoval předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, krajský soud správně zamítl i jeho návrh na ustanovení zástupce (srov. § 35 odst. 8 s. ř. s. a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 – 77).

[19] Pro úplnost lze dodat, že Nejvyšší správní soud rozhodl obdobně jako v posuzované věci na základě obdobného skutkového stavu i v jiných věcech stěžovatele týkajících se naplnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce (srov. např. rozsudky ve věci Ing. J. H. ze dne 17. 7. 2014, č. j. 10 As 133/2014 – 25 a č. j. 10 As 134/2014 – 23, rozsudek ve věci J. H. ze dne 29. 4. 2015, č. j. 8 As 3/2015 – 19, či rozsudek ve věci A. H. ze dne 26. 11. 2014, č. j. 6 As 183/2014 – 14).

[20] Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud rozhodl ve věci samé bez zbytečného odkladu, nerozhodoval již samostatně o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[21] Vzhledem ke shora uvedenému Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[22] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o

kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 17. prosince 2015

JUDr. Marie Žiškova
předsedkyně senátu